

V. b. b.

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovo
„Koroški Slovenec“,
Wien V., Margaretenplatz 7
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Zinkovský Josip, Wien
V., Margaretenplatz 7.

List

za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo

Stane četrletno: K 8000.—

Za Jugoslavijo

četrletno: 25 Din.

Posamezna številka 800 kron

Leto III.

Dunaj, 19. decembra 1923.

Št. 51.

Vesel božič!

Vsem naročnikom, čitateljem in prijateljem našega lista želita vesele praznike

urednik in upravnik.

Še par dni in preteklo bo zadnje četrletje leta 1923 in obnem naročnina za to leto. Z novim letom se prične novo četrletje. Treba je poravnati naročnino, ki ostane kakor dozdaj. V to svrhu prilagamo današnji številki položnice in Vas prosimo, da se jih takoj poslužite, ker ustavimo koncem januarja list vsem, ki ga do tedaj ne plačajo. Naročnina se plačuje vedno naprej, ker mora tudi list vse sproti plačati.

Sorodniki in prijatelji se k praznikom obdarujejo, izročajo se takozvana božična darila. Tudi Vašega največjega prijatelja „Koroškega Slovenca“ bi zelo razveselilo, ako bi mu postal vsak naročnik a priljubeno darilico obnem z naročnino majhno božično darilce. Vsi darovalci se bodo objavili.

Spominjajte se povsod in ob vsaki priliki tiskevnega sklada!

Upravništvo.

Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!

Nihče ne more očitati Slovencem v Avstriji, da niso dobre volje v spoštovanju zakonov in izpolnjevanju svojih dolžnosti do te države. Več od nas danes nihče nima pravice zahtevati, saj tisti več bi bila ljubezen, ki se pa

ne da izsiliti, to si je treba pridobiti, a ta država doslej še ni storila ničesa, kar bi bilo sposobno, da bi si pridobila tudi našo ljubezen. Toda lahko mirne duše trdimo, da je v vsakem slovenskem srcu tudi dovolj take dobre volje, da bi to državo rado ljubilo, samo potrudi naj se za našo ljubezen tako, kakor se ljubezen pridobiva, kajti slovenska srca so mehka in sprejemljiva za vsak znak naklonjenosti in dobrohotnosti. Slovenci niti ne zahtevamo od Nemcev kdo ve kakšne prijaznosti in naklonjenosti, pravični naj bodo, kakor se spodobi kulturnemu narodu, naj nam dajo brez oviranja in zahrbtnosti vse tiste pravice, ki nam jih zagotavlja senžermenska mirovna pogodba, pa bo vladal med nami mir in morda celo prava krščanska ljubezen. Te resne in odkrite besede kličemo našim Nemcem za letošnji Božič, ko se spominjamo rojstva Odrešenika, ki so ga oznanjali angeli s klicem: „Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!“

Nas Slovence gotovo ne plaši zavest, da te lepe besede ne bi večale tudi nam, ali da bi njih ne bili vredni. Isto želimo kot dobri kristijani tudi svojim sosedom Nemcem, da bi tudi oni nekega dne mogli čiste duše reči: Tudi mi smo bili vredni, tudi mi se hočemo ravnati po njih, biti hočemo dobre volje nasproti vsem svojim sosedom, s katerimi nam je sojeno, da skupaj živimo na tej zemlji in v tej državi. Kar sami dobrega uživamo, to privoščimo tudi svojim ljubim sosedom Slovencem.

Ali dočakamo kdaj tak Božič? Ako bi Nemci tudi tako ravnali, kakor včasih govorijo, tedaj bi bil že letošnji Božič vesel dan našega pobratimstva enakih med enakimi člani te države. Ali naši ljubi nemški sosedje eno govorijo, drugo delajo, v besedah so sladki, v dejanjih pa okrutni in krivični. Deželni glavar Schumy je izrekel v prvi seji krilate besede angelja miru in pravice. Dejal je: „Samo ob

sebi umljivo je, da ne bo zakonodaja in uprava s Slovenci nič drugače ravnala kakor z Nemci v deželi, ako se Slovenci postavijo na temelj danih razmer itd.“

Vprašamo gospoda deželnega glavarja: Ali se koroški Slovenci niso takoj po plebiscitu udali v svojo usodo, ali niso vedno in povsod dokazali, da hočejo zvesto izpolnovati vse dolžnosti dobrega državljana? In kako plačuje ta država svoje Slovence, ki so polni dobre volje za to državo in njeno boljšo bodočnost? Kje je tista enakost z Nemci v zakonodaji in upravi? Ali se je od tedaj spremenilo kaj na bolje v našem šolstvu, v naših uradih? Nič vsega tega, krivica se kopiči na krivico, koroški Slovenec se čuti v tej deželi vsak hip ponižanega, žaljenega, oškodovanega v svojih najpriprostejših človeških pravicah, ki mu jih končno zagotavlja tudi mirovna pogodba. Ako je bil gospod deželni glavar dobre volje, ko je govoril v slavnostni seji tiste prelepe besede o enakosti, tedaj pričakujemo vsaj v novem letu, da bodo lepim besedam sledila tudi lepa dejanja. Ako pa ostane vse pri starem, tedaj bomo vedeli, da so bile vse lepe besede le grda hinavščina, la sleparija za tiste evropske činitelje, ki jim je mirovna pogodba zakorodala se mora tudi izvrševati in med nami. Tem činiteljem bomo pač morali po novem letu povedati, da nam Nemci za izpremembo in ob slavnostnih prilikah govore lepe besede, v resnici pa so ostali volkovi, kakoršni so vedno bili, trdosrčni in krivični, in obtožimo jih, da ne izpolnujejo v mirovni pogodbi prevzetih dolžnosti nam nasproti. Upamo, da se najde forum, kjer bomo mogli neovirano govoriti in kjer se bodo morali zagovarjati tisti, ki nam delajo krivico.

Med nevstrašenimi tožniki bo kakor doslej tudi naš list. Tudi letos nismo molčali, ko je bilo treba govoriti, ali obljublamo in zago-

PODLISTEK

Pri materi.

Iz „Naše življenje“.

Oj bratje, h komu se zateka otrok v najhujši bolečini? Ali ne k materi?

Oj bratje v trpljenju, bratje, s srci, v boli preizkušeni, h komu smo se zatekali mi v dneh najbridkejšega trpljenja? V dneh, ko smo onemeli od prevelike boli in je nismo mogli, ne marali in ne vedeli povedati nikomur na svetu? V dneh, ko nismo imeli ne na zemlji ne na nebu nikogar, ki bi se bil ozrl na nas z dobrotnim očesom, ki bi nam bil dal blago besedo, da bi nam bil rekel mehko in ljubeče: „Otrok moj, brat moj, prijatelj moj!“ V dneh, ko so se boječe in kukavno skrivali za ogle, ki so se nam sicer odkrivali že od daleč in so bili: „Najponižnejši sluga!“ V dneh, ko so se takozvani prijatelji na smrt prestrašili vsake besedice, pisane jim z našo roko, preplašili se vsake vrstice, naj je bila od politike in vse dnevne in časovne gnusobe oddaljena kakor nebo od zemlje, in so nam sporočali po tujih ljudeh: „Za Boga, nikar ne piši! Saj vendar veš.“ O, vedeli smo! In če nismo, smo tedaj spoznali, koliko strahopetnosti in nizkosti je med našimi ljudmi...

Kam in h komu, o bratje, bi se naj bili zatekli, ko so dvomili o nas naši ljudje in so skomizgali z ramami, skrivnostno namigavali, bolj škodoželjno nego sočutno govorili: „Nekaj mora vendar biti na stvari. Kar tako bi ga ne bili vrgli v ječo“.

O, bratje, to, to je bilo najhujše! Kaj verige, kaj ječa! Kaj avstrijski bajoneti, kaj sramota med ljudmi tujega jezika in tujih src, kaj vse njihovo zaničevanje! S povzdignjenimi očmi smo šli v gnusobo avstrijskih ječ; saj smo vedeli: „Za pravico, za domovino!“ S ponosnim očesom smo zrl zasramovalcem v obraz; pred nobeno zlo besedo, ki so nas z njimi bičali in opljuvali, nismo klonili; zakaj naša srca so bila čista in naše duše vesele sredi trpljenja, ponosne, da smejo trpeti za svojo domovino in svoj narod. A ko sem slišal, da so dvomili naši slovenski ljudje: „Nekaj bo vendarle res,“ tedaj, o bratje, sem se čutil preslabega, da bi nosil te udarce. — Cezarju je moralo biti tako pri srcu, ko je zavihtel proti njemu morilno bodalo prijatelj Brutus. Rekel sem si tedaj: „Vse v življenju sem dal domovini, vse svoje sile, dušne moči in telesno zdravje, s slednjo besedo, ki sem jo kdaj zapisal tekem več ko dvajset let, sem si odtrgal kos srca in ga dal našim ljudem — a zdaj to!“

Skoz vse trpljenje tistih dni in let sem šel s pokojno dušo, a čez to strašno in neumljivo

nisem mogel in ne morem priti. Kakor skala mi leži na duši čez dan, mori mi jo od jutra do večera, kali mi oči, da gledam domovino kakor v megli, v žalostni temi. Ponoči stoji ob postelji, ne pusti mi zaspiti. In če zaspim, mi leže na srce kakor vedomec, da stisnem roke v pesti, planem pokoncu in se glasno vprašam: „Kaj sem storil našim ljudem, da so vrgli najtežji kamen vame prav oni?“

Kam, o bratje, v tem trpljenju?

Kakor list sem bil, plaval oč sredi široke, deroče reke, list brez moči in odporne volje, ki ne ve, ne kod ne kam.

Pa sem si rekel kakor otrok v najhujšem trpljenju:

„K tebi pojdem, ki si me ljubila kakor nihče na svetu, ki se nisi nikoli ne za hip igrala z mojim srcem, ki me je tvoje srce z isto ljubeznijo objemalo v sreče in nesreče dneh — k tebi, mati moja. Na tvoj grob, o mati!“

Nikoli se mi ni zdela pomlad v moji domovini tam doli tako čudežno krasna kakor tista spomlad. Kakor da je hotel Bog vso deželo oškodovati za zlobo ljudi, za besnenje kronanih in nekronanih krvolokov, za vse gorje, ki so ga trpela srca, za vse solze, ki so jih jokale stiskane in teptane duše, s preobilo krasoto, ki jo je z radodarno roko natrosil čez svet.

(Dalje sledi.)

tavljamo, da bomo znanprej toliko budneje stali na straži za staro pravdo slovenskega ljudstva in v prvi vrsti, da se bo točno izvrševala senžermenska pogodba tudi za nas Korošce. Nočemo biti zatirana raja v tej res demokratični republiki za vse, le ne za nas Slovence, ki nam je ostala brezsrčna mačeha, še hujša kakor nam je bila stara Avstrija.

Da pa bo naša beseda toliko več veljala, da bomo imali toliko več poguma za neizprosni boj proti vsem krivičnikom in našim tlačiteljem, vabimo v krog svojih zvestih bralcev vse koroške rojake v zadnji slovenski koč. Govorimo o boju, da dosežemo cim prej popoln mir v tej naši lepi koroški deželi, kajti vsak pošten kristjan napoveduje boj vsemu zlemu, da se raziasni mračno nebo nečloveškega sovraštva, da se razbistrijo pojmi in odpro dobra srca, ki so še sposobna, da začno sejati po deželi dobro seme medsebojne ljubezni in resničnega bratstva.

Letošnji Božič smo dočakali razočarani in polni bridkosti. Država, kateri nas je priklopila mirovna pogodba, ne izpolnjuje prevzetih dolžnosti in nikogar ni, ki bi odgovorne kršitelje te pogodbe resno opozoril na neizpolnjene pogoje, pod katerimi smo Slovenci prišli v to državo. Žalost nas navdaja tudi radi tega, kar vidimo, da se niti konvencije med Avstrijo in Jugoslavijo, ki so ravnokar sprajete tudi v narodni skupščini, nič ne ozirajo na nas in naše pravice. Zakaj ne uživamo mi enakih pravic, kakor Nemci v Jugoslaviji?

Ali ravno ta zadnja okolnost, da se Nemcem v sosednji Jugoslaviji dobro godi, pa bi bilo lahko tudi drugače in bi se jim moglo goditi tako „dobro“ kakor nam koroškim Slovincem, to nam daje upanje, da bo prihodnji Božič bolj vesel in da bomo mogli prihodnje leto še z veliko večjim navdušenjem vzklikniti: „Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!“

—e—

Kulturna Italija.

Protimanjšinska politika bojevitiga italijanskega fašizma je dosegla nedavno tega vrhunec nasilnosti, in sicer s prepovedjo poučevanja manjšinskega jezika v celem „osvojenem“ ozemlju, na bivšem ozemlju stare monarhije, s prepovedjo naziva italijanskega dela Tirolske s „Tirol“, z naredbo o rabi italijanščine kot občevelni jezik v notranjem in zunanem, v uradih in s preganjanjem neitalijanskih duhovnikov. Višek nasilnosti pa so dosegle uredbe prefektov v Vidmu, Gorici in Trstu, da morajo izhajati vsi neitalijanski listi dvojezično: slovensko besedilo s točnim italijanskim prevodom. Te naredbe so se morale po par dneh razveljaviti.

Kar se tiče ukaza o ljudskošolskem pouku, ki so ga izdali predstojniki pokrajinskih uprav Julijske krajine, Trsta in Trentina brez višjega ukaza — seveda s tihim soglasom učnega ministra, — se je moral sicer omiliti, ker so se proti njemu postavile vse najvišje glave italijanske države, ki so svarile Mussolinija pred tako ostrimi streli prenapetega italijanskega narodnjaštva, ali kakor se vidi, se pokrajinski upravitelji za naredbe svoje vlade malo brigajo in zatirajo še naprej materinski jezik novih drugojezičnih italijanskih državljanov v šolah. Še več: Prešli so celo že na verski pouk, ki se je smel nuditi do nedavna še v materinskem jeziku. Tako daleč ni šel nobeden minister ali deželni glavar bivše monarhije, čeravno se posebno mi Jugoslovani nismo mogli veseliti prevelike svobode v uporabi materinskega jezika v šolah in uradih.

Najkrutejše izvajajo te nasilnosti italijanski uradniki v bivšem južnem Tirolskem. Tamošnja nemška manjšina se sicer žilavo brani ali vendar ne tako uspešno kot jugoslovanska v Julijski krajini. Zakaj se postopa ravno proti južnotirolskim Nemcem tako ostro? Odgovor je zelo lahek: Ker so dali pred in med vojno vladajoči Nemci tedanji italijanski manjšini zelo neusmiljeno čutiti svojo nadvlado in moč. Treba se je spomniti samo na usmrtilcev poslanca dr. Battistija in tovarišev, ki so bili kot veleizdajalci obešeni. H grobovom teh narodnih mučenicov — avstrijskih političnih zločin-

cev — potujejo Italijani kot na kak svet kraj in si vedno znova predočujejo zatiranja pred vojno in krvoželjne medvoje zatiralce, ki so bili po večini Nemci. Vročna južna kri se ne ohladi hitro v svoji maščevalnosti. V takih okoliščinah je težko prigovarjati, krotiti in varovati.

Tudi Slovani so med vojno veliko trpeli, več kot Italijani. Ali Slovan se ne zna maščevati; rad odpusti, večkrat celo več kakor je treba.

Maščevanje je slepo in zadene pogosto tudi nedolžne. Zato je politika maščevanja napram manjšinam za zavreči zrela. Ravnotako se mora zavreči politika uveljavljajoče nadvlade, kakoršna se izvaja nad slovensko manjšino na Koroškem s pomočjo Heimatdiensta, Südmärke in Heimatschutzta.

Žene iz Bolzana in drugih mest bivše južne Tirolske so bile te dni v Rimu, da prosijo učnega ministra Gentilo za pomoč in zaščito manjšine pred podrejenimi uradniki. Zglasile so se tudi pri papežu. Boli jih vsaka maščevana krivica, ki so jih zakrivali prej kdaj njih možje ali očetje nad slabšimi državljani italijanske narodnosti. Tudi naši Nemci se nad tem početjem Italijanov zgražajo, čeravno so v veliki meri krivi tega sami.

Glavno vodilo politike proti manjšinam naj bo: Vljudnost, spravnost in dobra volja!

Vsak narod, tudi njega del, ima in mora vedno in povsod imeti pravico svobodnega življenja, razvoja in uporabe svojih po pradedih podedovanih kulturnih zakladov, predvsem jezika in vere. Zatiranje rodi mučenike in maščevalce. Zatirant ne zre v svojem močnejšem brata, temveč trgovca s sužnji. Kdo more govoriti tukaj o praktični ljubezni do bližnjega?

Kdor je svobode vreden, zna svobodo ceniti! To naj bo podlaga manjšinske politike, tudi italijanske.

Seja deželnega kulturnega sveta dne 5. decembra.

Slovo predsedniku g. Šumiju.

Dosedanji predsednik kulturnega sveta g. Šumy je prevzel mesto deželnega glavarja. Podpr. Supersberg se spominja njegovih zaslug za koroško kmetijstvo: Šumy se je najprej šolal na kmetijski šoli v Celovcu, potem je napravil izkušnjo za srodno realko in si s tem odprl pot na politehniko v Curihu. Leto šolo je dovršil z izbornim uspehom. Nato je bil nastavljen kot vodja kmetijske zimske šole v Velikovcu. Iz Velikovca je bil premeščen kot živinorejski nadzornik h kulturnemu svetu v Celovec. Med vojno je z drugiml ustanovil društvo za prodajanje živine — Viehverwertung — in si je s tem stekel velikih zaslug za producente in konzumente. Po vojni je bil Šumy voditelj odpora proti Jugoslovanom. Ko je postal predsednik kulturnega sveta, obračal je naše pozornost na raznih gospodarskih posvetovanjih; praktični predlogi v kmetijskih stvareh so prihajali iz Koroške.

Walcher naglašja, da kulturni svet žaluje za svojim predsednikom, ker takega predsednika ne bo kmalu zopet dobiti. Z lahkoto in veliko spretnostjo je Šumy iz vsake stvarl takoj povzel jedro, bil je vedno stvaren in če se je kje razvela politična praska, znal je stvar takoj napeljati na mirno pot. (Op. ured. Gospod Šumy je z gled koroškega Slovence, ki ga je življenje zaneslo v nam nasprotni tabor. Nadarjen, delaven, odločen, dosleden, poln načrtov, ki jih s svojo vztrajnostjo izvede, in zopet mehak, da nikogar ne draži. Ti sinovi našega ljudstva so po vrsti stebri nasprotne nam politične stranke. Od g. Šumyja pričakujemo, da kot koroški deželni glavar skrbi enako za vse, tudi za Slovence na Koroškem, ki so po njegovem prizadevanju ostali v nemški Avstriji. Pričakujemo, da uvideva, kako je treba Slovincem pustiti njihovo narodnost, kako je treba v šolah in uradih dati prostora tudi slovensčini. Kaj drugega koroški Slovenci od vlade ne zahtevajo, od te zahteve pa ne mo-

rejo odnehati. Pri plebiscitu je imel Slovenec pravico, želeli si k Jugoslaviji in razumni g. Šumy nam tega zameriti ne more. Slovenci pa bodo pozabili, da je on organiziral zloglasni Heimatdienst, ki je postal tako zloglasen vsled razbojniškega nastopanja volksverovcev, za katere tudi Šumy ne more biti povsem odgovoren. Koroška vlada meščanskih strank nima nobenega povoda, ne ozirati se na starokonservativne Slovence v deželi, vlada jih potrebuje danes že in jih bo morebiti še bolj potrebovala v bodoče.)

Zavarovanje zoper nezgode pri mlatilnih in slamoreznih strojih.

Graška zavarovalnica zoper nezgode je dobivala od dežele zdaj 75 milijonov zavarovalnine in je ta pavšal zvišala na 250 milijonov. Pri tem se sklicuje, da je v deželi zdaj veliko več strojev, in sicer 5500 strojev za rezanje krme in 6000 mlatilnic. Kulturni svet priporoča popred poizvedovati, kako je zavarovalnica po teh nezgodah obremenjena? Kmečko ljudstvo povečini niti ne ve, da je zoper te nezgode zavarovano in ne zahteva pri malenkostnih poškodbah nobene odškodnine.

Gozdarska šola v Celovcu.

Koroško gozdarsko društvo si prizadeva v Celovcu zopet otvoriti nižjo gozdarsko šolo. Kulturni svet te namere z denarjem ne more podpirati, a jo bo zagovarjal. Nastalo je v deželi veliko žag, gozdovi se sekajo, treba bo pogozdovanja, ali sadik ne bo!

(Dalje sledi.)

POLITIČNI PREGLED

Štrajk poštnih nameščencev končan.

Za štrajk so si izbrali ravno čas pred božičem, ko je z delom najbolj obložena pošta in najbolj cveti trgovina. Poleg tega en dan prej, predno je prišel v skupščini na dnevni red mezdni zakon, ki mezde končno urejuje, da se je mogel izvzeti pritisk na nosilce. Razlogi za štrajk niso bili tako utemeljeni, da bi se zahteve ne dale rešiti drugim potom, ki bi manj škodoval tako državi kakor javnosti. Šlo se je za to, kdo ima večjo moč: uradništvo ali vlada. Vendar se moramo vprašati, ali je Avstrija že tako daleč, da se more dopustiti štrajk?

Ker so se zvišale mezde železničarjem, ki so podrejeni posebnemu generalnemu ravnateljstvu, je akcijski odbor poštnih uradnikov stavil vladi nove zahteve glede mezd, ki jih dr. Seipel ni sprejel. Tako je prišlo do stavke, ki je trajala od ponedeljka do četrtega popoldne. Posamezne skupine so štrajkale tudi še v petek. Dr. Seipel je v torek poročal o poteku pogajanj z akcijskim odborom in da ni mogel pristati na zahteve, ker ne sme prekoračiti gotove meje, ker bi bila tedaj ogrožena sanacija države. Nato se je sestavil poseben parlamentarni odbor, ki je pogajanja nadaljeval in zaključil. Na podlagi dogovora dobe poštni uradniki 160,4 marcovih plač in posebno božično doklado v znesku 70.000 kron; poleg tega se uvedejo za posebne zasluge in marljivost v prid državi posebne nagrade in v slučaju močno dvigajočega indeksa nova pogajanja. Vsled štrajka ima država najmanj toliko škode, kolikor bodo iznesle božične nagrade.

Štrajk visokošolskih asistentov. Komaj se je posrečilo odvrniti štrajk kovinskih delavcev, je nastopil pošarski, da iz štrajkov sploh ven ne pridemo. Visokošolski asistenti so dobivali pred vojno mesečno 30 K nagrade, leta 1919 se jih je postavilo glede plač v vrsto srednješolskih učiteljev, sedanj načrt meznega zakona pa hoče to zopet odpraviti. Vsled tega so napovedali 3dnevni protestni štrajk, ki se je končal v nedeljo. Visokošolci jih v njih strmljenju podpirajo.

Zahteve brezposelnih. Dne 13. t. m. je primarsiraljo kakih 1500 brezposelnih z rdečo zastavo s sovjetsko zvezdo pred parlament, kjer je posebna deputacija predala dr. Seipelnu nove zahteve. Zahtevajo 10% višino podpore in posebno božično doklado v znesku 200.000 K za osebo. V soboto se je deputacija zglasila vidrugič. Minister ji je obrazložil, da se podpore ne morejo zvišati, pač pa bo vlada gledala na to, da zaposli brezposelne. Doselej jih je dobilo delo pri državnih podjetjih že 22.000.

Položaj v Nemčiji.

Notranje politične razmere v Nemčiji so razdrapane, zmeda je na vrhuncu, mrene enotnosti ni več: v Berlinu prevladuje in vlada osocializem, v Monakovem monarhizem, v Draždanih komunizem in v Porurju separatizem. Ali kljub temu se gospodarske razmere zboljšujejo odkar je prevzel vlado dr. Marks. Remtna marka, ki se je upeljala, je na denarnem trgu dobro uplivala. Posledica tega je bila znaten padec cen. S tem beda in pomanjkanje seveda še ni odstranjeno. Značilno je, da se v Porurju in Porenju ne upelje remtna marka, ker je premalo krita in se je bati zaplembe. Tam se upelje „Westmark“, ki bo popolnoma krita: ena zapadna bo enaka eni zlati marki. Kakor pri nas, tudi tam davkoplačevalci budo trpijo; posegati monajo globoko v žepo. Ali državnemu kancelerju je to še vse premalo. Pravi, da bo moral namod napeti vse sile, da si prvič ohrani življenje, drugič pa zadosti reparacijskim obveznostim. Ker vse to še ne bo zadostovalo, da se država opomore, bo vlada skušala dobiti po avstrijskem vzorcu mednarodno posojilo, apelirala bo na Društvo narodov. Za Avstrijo je šla prosit k Društvu narodov Madžarska in za Madžarsko pojde sedaj Nemčija. Avstrijski slučaj se je doslej obnesel, ali se bo tudi še zanaprej, je vprašanje bodočnosti. Vlada misli dvigniti tudi produkcijo, zato je odpravila osemurni delovni čas. Uradniški štrajk se bo kaznoval z odpustom iz službe; sicer pa ima Nemčija še 25% uradnikov preveč, ki so državi v veliko breme. Odkar je upeljana pri železnici tarifa na zlato marko, so vlaki skoro prazni. Opaža se posebno dotok v nižje razrede.

Napetost s Francijo je začela ponehavati. Nemška vlada je izročila francoski spomenico, v kateri objasnjuje svoje stališče za neposredna pogajanja med vladama. Potrebna so pogajanja glede separatističnega gibanja v Porurju, povratka izgnanih, oprostitev zaprtih in uprave v teh krajih. Poincaré je pisмено odgovoril, da je pripravljen za pogajanja, ker je pasivni odpor že popolnoma prenehal, ali držal se bo strogo mirovne pogodbe. Odgovor je napravil v Berlinu ugoden vtis. Tako stojimo pred skrajšnjimi neposrednimi pogajanjmi obeh vlad.

Volitve na Angleškem.

Vršile so se 6. t. m. V pošte so prihajale močne tri stranke: konservativna, liberalna in delavska. Konservativna stranka (Baldwin) je agitirala s tem, da uvede varstveno carino, pripomore tako domači proizvodnji do večjega razmaha, da bi postala polagoma Angleška od inozemstva popolnoma neodvisna — kakor Amerika — in da odpravi brezposelnost. Liberalna stranka (Lloyd George) je šla proti konservativcem in zastopala svobodno trgovino. Delavska stranka (Macdonald) je nastopila sicer tudi proti varstveni carinski politiki, vendar je polagala večjo važnost na pravično socialno politiko.

Doslej je vladala Francozom prijazna konservativna stranka, ki je dobila pri lanskim volitvah 346 mandatov, liberalna 117, delavska 144 in razne strančice 8; skupaj 615 mandatov. Konservativci so imeli absolutno večino. Pri prošlih volitvah so konservativci nadpolovično večino za vedno zgubili. Volilci so se izrekli torej proti varstveni carini za svobodno trgovino. Dobili so — kolikor so rezultati doslej znani — konservativci 254, liberalci 157, delavska stranka 192 in neodvisni 7 mandatov.

Premijer Baldwin bo moral seveda dati svoje mesto drugemu na razpolago in odstopiti. Za bodočega ministrskega predsednika prihajata v poštev Macdonald in Derby. Po izjavi Lloyd Georgeja se liberalci na nobeden način ne bodo vezali s konservativci, da je zveza med liberalci in delavsko stranko (Labour Party) skoro gotova. Preikoslej ostane angleška zunanja politika ista: tlačenje nemške konkurence in omejevanje francoskega vojnege oboroževanja. Francija je zaposlena v Porurju, da ji oboroževanje onemogočeno, kar je Angleški seveda povolji, da Francija še bolj ne pridobi na moči, ko itak že sedaj odločuje v evropski politiki. Na drugi strani se zasedbo nemška industrija ne more povoljno razvijati in izpodrivati tla angleški, kar je seveda zopet v interesu Angleške.

Ninčič o jugoslovanski zunanji politiki. Zunanji minister dr. Ninčič je govoril v skupščini o zunanjepolitičnem položaju. Minister je izjavil, da se stremilnje Jugoslavije po neodvisni Albaniji, po poglobitvi stikov z Grško,

kakor po obnovitvi prijateljskih odnošajev s Turško in Bolgarsko udejevalje. Z Madžarsko je v zadnjem času napetost prenehala. Glede mednarodnega posojila Madžarski stoji mala antanta na stališču, da se posojilo dovoli v slučaju, ako se bodo varovali interesi male antante. Z raznimi pogodbami z Italijo, Avstrijo in Bolgarsko so bila razrešena važna vprašanja, kakor tudi mejni spori z Albanijo in Madžarsko.

Italija in Rusija. Vprašanje priznanja sovjetske vlade po Italiji je stopilo v odločilno stanje. Italijanska vlada prizna sovjetsko vlado, čim poslednja sprejme v celoti trgovinsko pogodbo, ki se ravnokar dogotavlja. Po tej pogodbi dobi Italija v Rusiji velike petrolejske koncesije in znatne množine žita.

Kamenev, novi predsednik ruskih sovjetskih republik, je na prvi seji povdarjal, da se sovjetska Rusija mednarodno vedno bolj uveljavlja, da so zveze z Italijo dobre in se bodo kmalu obnovili diplomatski stiki, in da že tudi Amerika misli na dobre odnošaje z Rusijo, kar se da sklepati iz govora ameriškega predsednika. Novim sovetom pripada 122 žen.

Upor v Lisaboni na Portugalskem je bil povzročen po ekstremistih, ki so dvakrat navalili na palačo predsednika republike, da bi postavili novo vlado. Straža je oba napada odbila ter začela streljati, nakar so vrgli uporniki 2 bombi. Eden upornikov je mrtev in več ranjenih. Minister mornarice je bil zaprt, ker so uporniki delali z njegovo vednostjo.

Zopet revolucija v Mehiki. Mehika je dežela revolucij. Po poročilih od tam je devet dežel proglašilo avtonomijo. Uradniki osrednje vlade so bili izgnani. Upornikom se je pridružil tudi poveljnik vojske in mornarice. Poslanci krajev, kjer se je izvršila vstaja, so postavili v Veracruz svojo vlado. Gre se jim predvsem za prolastitev velikih petrolejskih vrelcev. Prigo med Veracruzom in Mehiko so raznušili. Revolucijonarji v Tampico so blokirani. Tamošnja posadka bi se imela pridružiti revolucijonarjem: Če je to res, je cela obala v rokah revolucijonarjev. Vlada je poslala proti njim močne vojaške oddelke in upa, da se ji v kratkem posreči upor zadušiti.

MI IN ONI

Slovenska dva poslanca „darilo nemške velikodušnosti“! (Ein Geschenk deutscher Grossmut.) Tako stoji črno na belem v „Freie Stimmen“ z dne 4. decembra t. l., torej v listu, o katerem se že davno ve, da spada med najneumnejše, kar jih izhaja v Celovcu. Povod za surove napade na našo stranko konstruirajo „Freie Stimmen“ iz nekega članka v „Kor. Slovencu“, ki na podlagi ugotovljenih dejstev razkriva, da se je delalo pri zadnjih volitvah z nasprotne strani „tako, kakor za časa plebiscita: z denarjem, blagom, obljubami, goljufigijami in grožnjami, kakor je to pač najbolje kazalo“. To razkritje je gospodo pri „Freie Stimmen“ ozir. okrog „Heimattiensta“ tako razburilo, da v svoji onemogli jezi in časnikarski surovosti imenuje pisca tega članka „skribelnden Haderlumpen“. Obenem pa vsenemško glasilo po svoji stari navadi ugotavlja solidarnost med Nemci in „pametnimi koroškimi vindišarji“ („vernünftigen Kärntner Windschen“ — lep poklon našim odpadnikom! Op. ured.), ki nočejo slišati o slovenskih šolah. Čudno le, da kažejo narodni nasprotniki tak strah pred slovenskimi šolami, kljub temu, da jih ljudstvo ne mara. Volilni uspehi naše stranke so pač le morali presenetiti nasprotni tabor, da tako obžaluje „velikodušnost“, ki jo je izkazal naši stranki vsled priznanja pomanjkljive kandidatne liste, o kateri pravijo „Freie Stimmen“, da bi jo ravnokar lahko vrgli pod mizo. Čemu tega niso torili, bodo gospodje pri „Einheitsliste“ najbrže sami najbolje vedeli. Naravnost otročja in nad vse domišljava pa je trditev, da smo smeli Slovenci voliti edinole po milosti nemških zastopnikov v deželni volilni komisiji in da sta dva slovenska poslanca „darilo nemške velikodušnosti“. Peči smemo: Veliko neumnosti se je že pisale v „Freie Stimmen“, toda takih norosti pa se res ne vemo spominjati. Morda so ti ljudje resno prič-

kovali, da bosta slovenska poslanca iz same hvaležnosti za sprejeta poslanska mandata vstopila v klub „Einheitsliste“ ter volila Šumija za deželnega glavarja. Taki otroci vendar tudi Slovenci nismo! Če pa je mogočni nemški gospodi v resnici ležeče na tem, da se na Koroškem ublaži narodnostni boj in da pride v deželi do miru in sprave, potem mora tudi ona spreiniti napram nam svoje dose-danje odklanjajoče stališče. Mi smo pokazali strpnosti in popustljivosti dovolj. Sedaj pa je ležeče na nasprotnikih, da storijo isto.

Po novih pretepih in nasiljstvih se jim skomini! Tak utis dobi človek, ko čita v 268. številu „Freie Stimmen“ donis iz Velikovca, ki precej diši po krvoločnosti. V tem dopisu se podaja sledeča „slika“: „Letošnje poletje so bivali na Koroškem nenadlegovani mnogoteri Slovenci, ki so se odlikovali za časa slovenske zasedbe vsled hujskanja, grozovitosti in sebičnosti, med njimi tudi taki, kojih roke so omadeževane z nemško krvjo. (!) V Celovcu se srečava marsikaterega Slovana, ki bi imel vzroka dovolj se Koroške izogibati.“ Ali naj je to apel na Heimattienst in Heimatschutz, da zopet začneta s pretepanjem Slovencev? Strahu ravnokar nimamo! Vsekakor pa opozarjamo meradajna mesta na gornji dopis.

DOMAČE NOVICE

Bela pri Galiciji. (Poplava.) Je pa Bela in Dravca vse moste pobrala, od zdaj pa boš dekletko, ki sama ležala. Take in enake misli so nam rojile po glavi, ko smo se zbudili po tisti usodepolni noči od 28. na 29. novembra. Vsled dežja, tavanja snega je reka Bela tako narasla, da je poplavlila ves naš log in tako uničila pomladansko pašo, in prizadajala nekaterim posesetnikom ogromno škodo. Pobrala nam je tudi vse zasebne mostove in brvi od Miklavca do Drave, medtem tudi našega, čez katerega pelje občinska cesta Sinča vas—Galicija. Most je bil porušen že leta 1919, ali vojaščina bi ga zastonj popravila, ako bi preskrbele občine Galicija in Rikarja vas potreben stavbeni les. Les je dala samo gališka občina, zato se ga je tudi samo polovica popravila. Sedaj pa je voda odnesla desni del, ki je last občine Rikarja vas. Vozni promet je seveda popolnoma prekinjen, ker se občina še vedno ni odločila kaj storiti, in sta zvezana bregova samo potom zasilne brvi. Kako dolgo bo še to stanje trajalo, se prebivalstvo upravičeno vprašuje. „Bela vse predela“, pravi pregovor. Da bi le predelala tudi naše merodajne kroge, ki nam nalagajo vedno večja davčna bremena, na škodo pa, ki jo povzročajo naravne sile, se niti ne ozirajo. — Veliko se govori tudi o regulaciji Bele. To vprašanje je posebno po zadnji poplavi postalo aktualno in vlada za regulacijski načrt veliko zanimanje. Kakor vendar vse kaže, bo treba še dolgotrajnega potrpežljivega čakanja, predno se bo načrt udejeval. Svarimo pa pred lokalno regulacijo, ker je škoda vsakega vinarja. Kdor pozna Belo in njene muhe, bo temu pritrtil.

Borovlje. (Tatinska družba.) Tukaj se je osnovala neka posebna puškarska zadruga, ki pa je morala prej nehati, predno je dobila pravo ime. Več mladih pilijev je stopilo skupaj, ki so prodajali puške za polovico cenejše kot drugi tovarnarji. Imeli so namreč material zastonj, ker so kar cele puške — kradli! V afero je zapletenih tudi nekaj boljših boroveljskih „purgarjev“. Preiskava še ni končana, ker peljejo niti celo v Steyr in na Dunaj.

Hodiše. (Poroče.) Jesen so ženini in neveste v Hodišah dobro porabili: Janez Aleš, pd. Melhar na Gori, si ne upa sam gospodariti, zato si poišče pomočnico Marto Paulič. V hiši našega zavednega Kompoša, cerkv. ključarja v Ribnici je dolg čas. Zato si edina hihi Micka poišče ženina in ga najde v daljnem Slov. Plajberku pri Ožekarju, Br. Tarmana. Naš pridni kovač Paulič je videl, da le ne gre vkup v kovačnici razbijati in lonce varovati, pa mu je skrb za lonce odvzela Liendlanova Micka. Mladi Mark se je zbal velikih skrbi in je iz Plešerke pripeljal Kajžnikovo Nanijo, da mu jih pomaga nositi. Mladi Borovec v Sekiri, ustanovni

ud našega pevskega društva, ni hotel več samovati nad Sekiro kakor kak štor vrh posekanja in je Cvandrovemu očetu le vzel Nanijo, četudi so mu dan prej, ko so balo vozili, namesto neveste pripeljali skrbno skrit štor. To je bilo smeha in dobre volje pri poroki! Našemu cerkv. ključarju Faleicu je vojska vzela oba sina, ostala mu je na domu edina hčerka; dela niso več zmogli, pa si je hčerka znala pomagati, izbrala si je za moža delavnega in varčnega Cigvarjevega Hermana. Ganljivo je bilo na sicer zelo veseli poroki pri Zarniku, kako je Faleicov oče v pesmi opeval žalost nad izgubljenima sinoma in veselje nad ženitvom, ki ga pozdravlja kot sina v svoji hiši. Naj bi bili vsi nari prav srečni!

Družba sv. Mohorja naznanja, da so knjige za srednjo Koroško in Ziljsko dolino v Celovcu. Naj bi se prišlo ob prvi priliki po nje. Kdor še želi knjige za to leto, naj takoj piše sam v Prevalje, če jih imajo še v zalogi. Z naprej znaša udnina 16.000 kron, s peto vezano knjigo „Trije temeljni navki za duhovno življenje“ vred pa 27.000 kron. Naj bi vsak skrbno prebral „Glasnik Družbe sv. Mohorja“ v koledariju stran 100. Ostanimo zvesti Družbi, ter pridobivajmo ji novih članov! Naročajmo tudi Mohorjevo knjižico in Mladiko!

ČEBELARSKI VESTNIK

Dobrla vas. Slovensko čebelarstvo društvo, podružnica Dobrla vas, ima v nedeljo dne 30. decembra ob 1/2 9. uri dop. v novi čitalnici v Dobrli vasi svoji redni občni zbor. Člani so vabljeni, da pridejo polnoštevilno.

Št. Jakob v Rožu. Podružnica „Slov. čebelarstva“ bode imela v nedeljo 13. januarja ob 3. uri popoldne v Narodnem domu občni zbor s sledečim sporedom: 1. Poročilo odbora. 2. Volitev novega odbora. 3. Priglasitev novih članov in pobiranje članarine.

GOSPODARSKI VESTNIK

Bankovci po 10 D. takozvani kovači se bodo sprejemali za vplačila in se zamenjavali pri vseh davčnih uradih in vseh državnih biagajnah do vštetelega 1. februarja 1924. Pri vseh podružnicah Narodne banke pa se bodo zamenjavali kovači še do dne 9. februarja. Pozneje pa se bodo kovači zamenjali le še pri Narodni banki v Beogradu in sicer do vštetelega dne 10. junija 1924. Po 10. juniju so vsi kovači neveljavni.

Dunajski trg. Živina: voli 13.400—15.000, bikovi 11—15.000, krave 10—13.000, teleci 18—23.000, ovce 7—8.500, svinje mesne 26—30.000, pitame 26.500—28.500, glavni konji 8.500—10.000 K za kg. žive teže. Meso: goveje 12—40.000, telečje 22—40.000, zrezek 40—62.000, svinjsko 36—48.000, prekajeno 3—48.000, kozje 12—18.000, ovčje 14—28.000, konjsko 14—28.000 K za kg. Eno jajce 1950—2200 K. Sirovo maslo 44—74.000, rastlinska mast 22—24.000, ameriška 29—30.000, jedrno olje 22—28.000 K za kg. Sadje: jabolka 3—8.000, grozdje 20—60.000, kruške 6—8.000, orehi 12—14.000, kastanji 6—12.000, fige 8.200—12.000, posušeni češplji 6.400—7.600 K za kg. Kokoši 28—35.000, golobi 10—15.000 za komad. Konji: lahki vprežni 2—6 milijonov, težki 5—10 milijonov, kočijaški 4—8 milijonov K. Krmna: sladko seno 140—180.000, kislo 110—150.000, detelja 140—220.000, zmešana slama 100.000, povezana 120—130.000 K za meter-cent.

Borza. Dunaj, 17. XII. Dolar 70,560, ena milijarda nemških mark 15,20, funt šterling 307,700, franc. frank 3700, holandski goldinar 26,900, lira 3035, dinar 797, 10.000 poljskih mark 95, švic. frank 12,250, češka krona 2056, ogrska 2,15 avstr. kron. Curih, 17. XII. Avstr. krona 0,0081, dinar 6,50, češka krona 16,77, ogrska 0,0306, lira 24,92, franc. frank 30,30 sant.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Na progi Gostivar—Tetovo so napadli 1. t. m. kačaki osebni vlak. Vse potnike so popolnoma izropali. Napadalci so odnesli za poldrugi milijon gotovine in raznega blaga. — Na Slovaškem je bila zaprta grofica Eszterházy, ker je špijonirala v prid Polj-

ski in Madžarski. — V Avstriji bo do konca leta odslovljenih 70.000 državnih nameščencev. — Trgovec Wagner, ki je ogoljufal Narodno banko za milijardo, se je v Pragi sam prijavil policiji. — Glavno mesto Japonske Tokio ima sedaj 1 1/2 milijona prebivalcev; od potresa se je zmanjšalo število prebivalcev za 60 odstotkov. — Proračun za Snodnjo Avstrijo za leto 1924 izkazuje 406 milijard 771 milijonov izdatkov in 120 milijard dohodkov, deficit znaša torej 386 milijard. — Na vseučilišču v Budimpešti so se stekli Madžari in židi, ker je židovski trgovec ubil nekega vojaka. — V Parizu je demonstriralo proti draginji 600—700 policistov. Med pohodom po mestu je prišlo do ostrih spopadov z republikansko gardo. Več policistov je bilo odpuščenih iz službe in stavljenih pred sodišče. — Beogradska skupščina je odobrila pogodbo s Avstrijo glede odprave sekvestrov in plačila zasebnih dolgov v starih kronah. — V brzovlak New York—Chicago je tresčil avtomobil in ga vrgel s tira; 17 oseb je mrtvih, 25 poškodovanih. — Škoda vsled poplav v Sloveniji znaša 18 milijonov dinarjev. — Avstrija izvažja največ v Jugoslavijo. — V Tullnerbachu pri Dunaju je odkrila policija celo delavnico ponarejevalcev angleških funtov in potnih listov. Angleški funti so mojstrsko ponarejeni, da jih od pravih ni razločiti. — Jugoslovanski 10dinarski bankovci („kovači“) ostanejo v prometu samo do 1. februarja 1924. — Tudi na Francoskem dobe žensko volilno pravico. Vsak družinski oče bo smel oddati toliko glasov, kolikor ima nedoletnih otrok, ako očeta ni več, preide ta pravica na mater. — Kemal paša je zbolel. — Med Avstrijo in Turčijo se obnove zveze. — Vsled izdaje neke brošurice albanskega poročev. biroja, ki blati grški narod in armado, je grški poslanik zapustil Albanijo. — Za predsed. Švice je bil izvoljen podpredsed. Chuard. — Indeks je stopil od 15./XI. do 14./XII. za 1%. — Prvi koncert potom brezžičnega telefona so slišali Dunajčani 14. t. m.

Za tiskovni sklad so darovali:

Beguš Tone, Potok 5000; Bilčovs: Bister Peter 2000, Štih Josip 8000, Jeholič Gregor 2000; Hodiše: Mikše Hel. 2000, Ropač 5000; neimenovan iz Zahomca 50.000; Trampitsch Treza, Celovec 7000; Zätterer Eliza, Podravlje 4000; Pogrdče: neimenovan 2000, Hobel Franc 2000, Smolnik Blaž 2000; Razum Pavl, Mlinče 2000; Wartej Josip, Gluhi les 2000; Kindlman Jakob, župnik, Št. Vid v Podjuni 100.000 K. Darovalcem srčna hvala.

Listnica uredništva.

Sršan. Za list sicer ni, vendar bomo uporabili. — Sodalitas. Vsled stavke došlo prepozno. — Čebelar iz Škofič. Dopis smo odstopili predsedniku Slov. čebelarstva društva.

Izobraževalno društvo v Globasnici uprizori dne 1. januarja 1924 v prostorih Šoštarjeve dvorane petdejansko igro

Roza Jelodvorska

Začetek ob 3. uri popoldne.

Kobilni udeležbi vabi odbor.

Naznanilo.

Hranilnica in posojilnica v Št. Janžu v Rož dolini naznanja svojim zadružnikom in vsem vlagateljem, da se je preselila iz prejšnjih prostorov v novo pisarno pri Tišlarju v Št. Janžu zgornje nadstropje, in da bode z začetkom 1. januarja 1924 obrestovala hranilne vloge

po 16o/o

Načelstvo.

115

Kože

vsake vrste sprejema
v delo
usnjarna J. Miklaučič
v Gorinčičah, p. Sv. Jakob v R.

Narodna čitalnica v Glinjah.

Vabilo

Na splošno željo se bo na Štefanovo dne 26. decembra v dvorani pri Cingelcu v Glinjah še enkrat ponovila burka v treh dejanjih

Moč uniforme.

Začetek točno ob 1/2 3. uri popoldne.

Igra se začne točno ob določeni uri, da se udeleženci iz daljnih krajev lahko vrnejo z večernim vlakom. V slučaju prav slabega vremena se vrši prireditev v nedeljo navrh. Pridite vsi! Odbor.

128

GOSTILNA in MESARIJA

pri Aufmut-u v Velikovcu (Spodnja poštna ulica 33—34) se da

V NAJEM

Reflektanti naj vpošljejo svoje prošnje do 31. decembra 1923 na naslov „Hranilnica in posojilnica v Velikovcu, kjer so ob sredah od 9—12 in 2—3 ure tudi pogoji na upogled. Odbor.

126

VABILO.

Slov. kat. izobraževalno društvo „Vrtiča“ v Slov. Plajberku priredi na Štefanovo dne 26. t. m. ob 3. uri popoldne v Delavskem domu v Podljubelju svoj mesečni sestaneh v sledečem vzporedom:

- Gospodarski govor (govornik iz Celovca);
- igri:

Zakleta soba

in

Kmet Herod.

Kobilni udeležbi vabi

odbor.

127